

БАРВІНОК

№ 8 Журнал ЦК ЛКСМУ та Республіканської Ради Всесоюзної піонерської організації імені В. І. Леніна для школярів молодших класів

СЕРПЕНЬ 1967

ЦІКАВА МАНДРІВКА

А. БЕЗБОРОДОВА, Л. ВАХНІНА

Малюнки Л. ГАРМИЗИ

Скільки надбали для тебе, читачу, твої батьки, твоя країна! Казкові палаци, дитячі залізниці й флотилії, табори, будинки відпочинку на ріках і морях. Хочеш відпочивати — будь ласка. Хочеш будувати ракети — приходь у свій палац. Надумав рушити в цікаву мандрівку — до твоїх послуг пароплав, літак, поїзд. А можеш і пішки. Як хто хоче.

В нашій країні такий закон — все найкраще дітям. Щоб добре їм жилося і гарно відпочивалося.

СОРОЧИНСЬКИЙ ЯРМАРОК

Вірте чи не вірте, а в селі Великі Сорочинці три дні було людно, як у столиці. По дорогах, доріжках, по найменших стежечках сюди їхали і йшли з усіх усюд. Був тут справжнісінький Сорочинський ярмарок. Не менш людний, як у старовину. Але ще цікавіший і значно багатший.

Здається, найвеселіші барви змішалися, закрутилися каруселлю. Гори кавунів, житні снопи з важезним колосом, величезні глеки з медом, пишні паляниці, бублики та всякі ласощі!

— Пампушки як сонце! — казала бабуся Ганна своїй онучці Тетянці. — Бач, які, кращі, ніж колись, як я сюди, на ярмарок, волами їздила.

А он перегородив дорогу здоровенний віз, навантажений розписаними горщиками, куманцями і глечиками, — точнісінько, як на старовинних ярмарках!

І як не загубилася Тетянка в натовпі?

— Піди, онучко, — сказала бабуся, — он туди, до каруселі і чекай там на мене.

Ішла Тетянка до каруселі, а потрапила на... ще один ярмарок. Тільки в рядах тут не снопи, а іграшки, не капуста, а цукерки. Є й машини, невеличкі — саме для Тетянки, сідай і їдь. І літаки, і ракети... А що то за хатка, розмальована квітками? Та це ж екран, кіно показують...

Он яке у Тетянки свято! Та хіба ж тільки у Тетянки? Тут і Леся, і Данилко, і з усіх навколишніх сіл дітвора! По секрету Данилко сказав, що через три дні великий ярмарок закінчиться, а їхній, дитячий, залишиться! Назавжди! Відпочивай тут, розважайся. Он яка чудесна гойдалка: літаки, ракети злітають і «приземляються»! По цю гойдалку Тетянчині земляки за тридев'ять земель їздили аж до міста Єйська. Там, на заводі атракціонів, її зроблено.

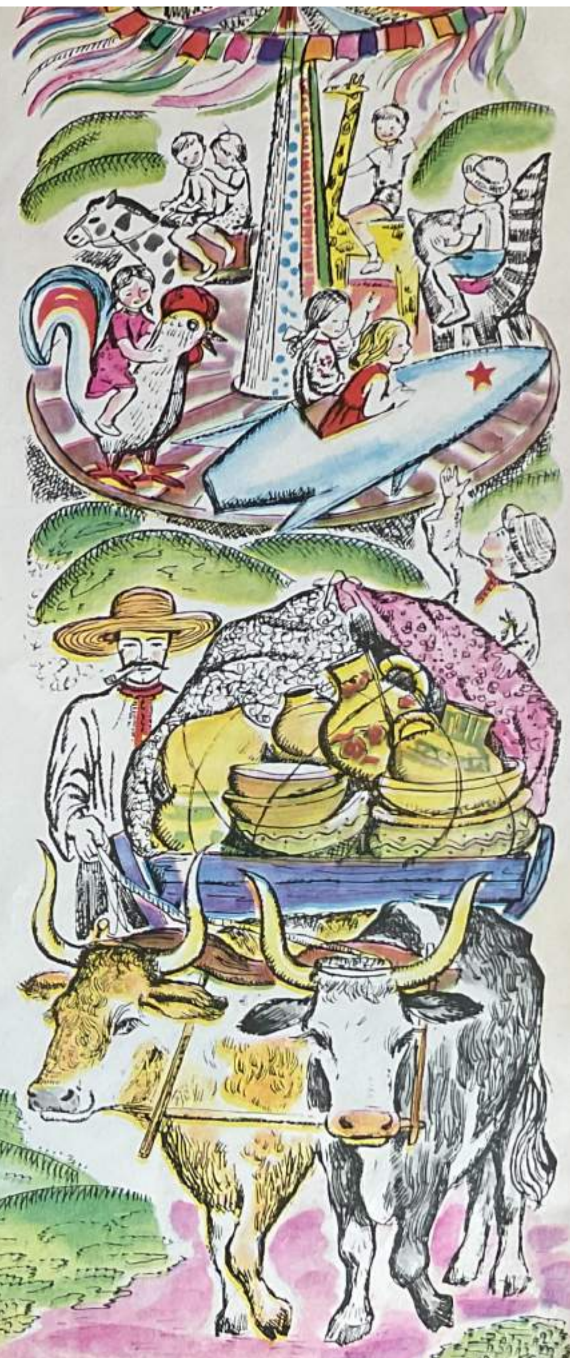
Закрутилася Тетянка на ярмарку, коли чує, кличуть її. Бабуні не видно, а чути голос із срібної труби на стовпі:

— Дівчинка Тетянка в червоному сарафані, дев'ять років, тебе чекає біля воріт бабуня...

— Біжу-у! — гукнула Тетянка і заквапилася до виходу.

ТРИ КАПІТАНИ

В першому класі Петько хотів бути воротарем, у другому — шофером таксі. Але ж тоді він був малюком, другокласником. А тепер закінчив третій, трохи під-

ріс, і його взяли на піонерський теплохід дружби.

Взагалі той теплохід називається «Чернишевський», але пливуть на ньому дружні діти, учасники великого рейду дружби. Отже весь теплохід — теплохід дружби.

А було це так: першими сіли на теплохід херсонці, за ними — запорожці, а там і черкасці приєднались, і канівці. Дружною сім'єю плили аж до Києва, співали пісень, танцювали, декламували вірші. Матроси дивилися і раділи: «Ну й молодці!»

Петя їхав від самого Запоріжжя. Спочатку на нього покрикували. «Малюк, відійди!», «Не зачіпай руками!» — чулося зразу, як тільки він торкався якогось експоната. А вони ж так і просилися в руки: колекції, альбоми, макети. Найбільше йому сподобалися щоденники з фотографіями дніпродзержинців із четвертої школи-інтернату. Ну й слідопити, ну й мандрівники! Де вони тільки не побували: і на місці Полтавської битви, і там, де гриміли бої Вітчизняної війни. І пригод у них скільки. Як почнуть оповідати, то сидів би в їхній каюті день і ніч. І у запорожців цікаво. Розмістилися точнісінько так, як запорожці на картині Рєпіна, і пишуть щось. Може, пісню якусь складають, а може, листа додому.

І у херсонців гарно. Але найкраще Петькові на капітанському містку, куди стороннім входити заборонено, а йому — ні. Капітан «Чернишевського» Петро Миколайович сам сказав: «Ну, капітане, рушай за мною». Якби Андрійко, капітан піонерів, почув, як названо Петю, ото б позаздрив!..

Коли Петя побачив життя з капітанського містка, воно здалося йому ще прекраснішим: стоїш, все бачиш як на долоні, можна навіть до штурвала підійти, рукою помацати.

Почув Петя і завчив багато нових слів: «фарватер», «ватерлінія», «штурвал». І дізнався, як стати капітаном. Тепер він уже знає, що стане капітаном. Але це буде колись. А поки що Петя вдивляється в береги, на яких видніються вдалині села.

— А я знаю, — каже, — ті села звалися колись Топилівка, Голодуха, Панське. Погано в них людям жилося...

Капітан Петро Миколайович посміхається.

Піонерський капітан Андрійко теж посміхається.

І не знають, мабуть, що серед них є третій капітан, він, Петя. Майбутній, та однаково капітан.

СТАСИК ІЗ «ВЕСЕЛОГО ВУЛИКА»

Чому з «вулика»?

А тому, що жовтенят у цьому клубі зібралося, наче бджіл у вулику: старанних, роботящих. Трутнів тут нема. Кожен щось робить.

А «веселий» він тому, що «вулик» справді веселий. Про це вам скаже кожен учень Полтавської школи-інтернату № 1. Навіть піонери скажуть. Навіть комсомольці.

У «Веселому вулику» багато всяких загонів. Ось, наприклад, «Чомучки». Вони могли б уже цілу книжку написати, стільки їм пощастило узнати цікавого. Та вони не заспокоюються. «З чого роблять скло?» «Як з'явилися риби, крокодили і гадюки?» «З чого роблять зубну пасту»? І ще багато питань виникає у них в голові. На ті питання відповідають старші учні, викладачі. А ще водять їх на екскурсії.

В «Теремі-Теремку» другокласники — зовсім не другокласники, а лисички, зайці, коти, півники і інші звірятка з казок. Є в них і заповітний мудрий дуб, якому вони звіряють свої таємниці, під яким вирішують свої справи, проводять змагання.

Стасику хочеться і до «Чомучок», і в «Терем-Теремок» і на станцію юних натуралістів. Там живуть Лис Микита, Чапля Ласуха, Гусак Задирака і інші.

Стасику сподобався Лис. Прийшов до нього якось, а той лежить на сонечку, примруживши руді очі. Поклав Стасик перед ним м'ясо і кашу з котлетою: «Лисе, Лисе, а йди-но обідать». А Лис Микита і вухом не веде. Скільки не просив його Стасик, не слухає. «А може, ти, як песик наш, любиш, щоб у тебе за вушком почухали?» І простягнув руку. Лис зовсім замружився, потім устав, підійшов і з'їв усе, що йому дали.

Звикли вони один до одного. Прийде Стасик: «Здрастуй, Лисе!» Лис моргне,— мовляв, здоров будь. Полізе в кишеню Стасик, а Лис головою крутить, посміхається.

— Я його танцювати навчу і лапу подавати, — обіцяє Стасик.

І навчить, недарма його звуть «дресирувальником».

ДЕ ЖИВУТЬ КАЗКИ

Жив корч біля самого водоспаду. Хто не пройде, ногою штовхне: ні краси в ньому, ні користі. Дивився корч у воду і нічого не бачив. Погане дзеркало — водоспад.

Жив за камінням, в гущині, дуб. І дуб, і не дуб. Зеленіти не хоче, тіні не дає. Сухий гіллястий стовбур, тому чорний.

Жив ще пень неподалік — теж нікому нічого з нього.

Та ось прийшов до лісу чоловік з сокирою. Задивився на них. Ото раділи всі — і корч, і пень, і стовбур дубовий. А потім злякалися, бо чоловік сокиру заніс над ними. Але не порубав чоловік ні пня, ні корча, ні стовбура. Тільки попідтісував трошки, трухлявину почистив.

Прийшов на галявину ще один чоловік. Маленький. З рюкзаком. Йшов, мабуть, до водоспаду і вирішив відпочити. А як побачив корча, то аж підскочив:

— Ой-ой-ой, дивіться, Чорномор! А борода яка довжелезна, як жива! Петько, Миколо, сюди-и!

Набігло дітей. А це що, пень? Та це ж точнісінько жива голова, з якою в казці Руслан бився. Тут же і кіт учений. На цепу! І нащо йому цеп, не втече ж, дерев'яний!.. Мабуть, тому, що з казки слів не викинеш. А оце хто такий? Тарас Бульба! А ось бандурист!..

І всі інші дерев'яні скульптури були недавно корчами, пнями, стовбурами, гілляками. А тепер в казку обернулися.

Посеред галявини на курячих ніжках стоїть хатинка. Так і здається: зараз на гамір із вікна баба Яга вискочить, верхи на помелі. Ось, рипнуло... Виходить! Але не баба Яга, а добрий казкар, хазяїн чудесної лісової галявини. Багато років тому поселився він тут. Самотньо стояла на галявині його хатинка. Пні, гілляки, колоди валяються... Тільки торкнулася до них чарівна сокира — поселився тут Чорномор, Тарас Бульба, Пузир, Соломинка і Личак... А всього казкових дерев'яних мешканців більше сотні!

Тоді і подарував чоловік цю галявину дітям. Яким дітям? А всім. Хто піднімається з Ялтинського берега до водоспаду Учан-Су — мусить пройти через Галявину Казок. Присядь, подивись... Пограйся. Тільки постукай передусім в хатинку на курячих ніжках:

— Гості до вас, Павле Павловичу! Здрастуйте!

Запам'ятай, що звати цього незвичайного художника, народного умільця Павло Павлович Безруков.

Леонід КОВАЛЕНКО-ГОРЛАЧ

Малюнки М. КОМПАНЦЯ

НАТАЛОЧКА

Пасе гусей Наталочка
У полі край села.
Та враз розреготалася
Гроза над нею зла:

— Ударю блискавицею,
Ще й громом заглушу!
Твоїх біленьких гусочок
Додому не пущу...

Наталочка злякалася
Та за стіжок сховалася:

— Гуси, гуси,
Йдіть додому,
Я боюся
Злого грому.
Он з-за лісу
Чорна хмара
Ясне сонечко
Украла.
А у хаті
Мама й тато
Будуть мене
З поля ждати...

Заплакала Наталочка
І з остраху завмерла.
Веселка ж засміялася
І сльози їй утерла.

ЛАНКОВА

В мене мама ланкова,
Ланкова передова.
Прокидаюсь я щоранку
Та обходжу її ланку.
Загадую на роботу:

Тьоті Клаві,
Тьоті Моті,
Тьоті Полі,
Тьоті Саші,
Тьоті Галі,
Тьоті Маші,
Сивій бабці Катерині,
Тьоті Груні,
Василині.

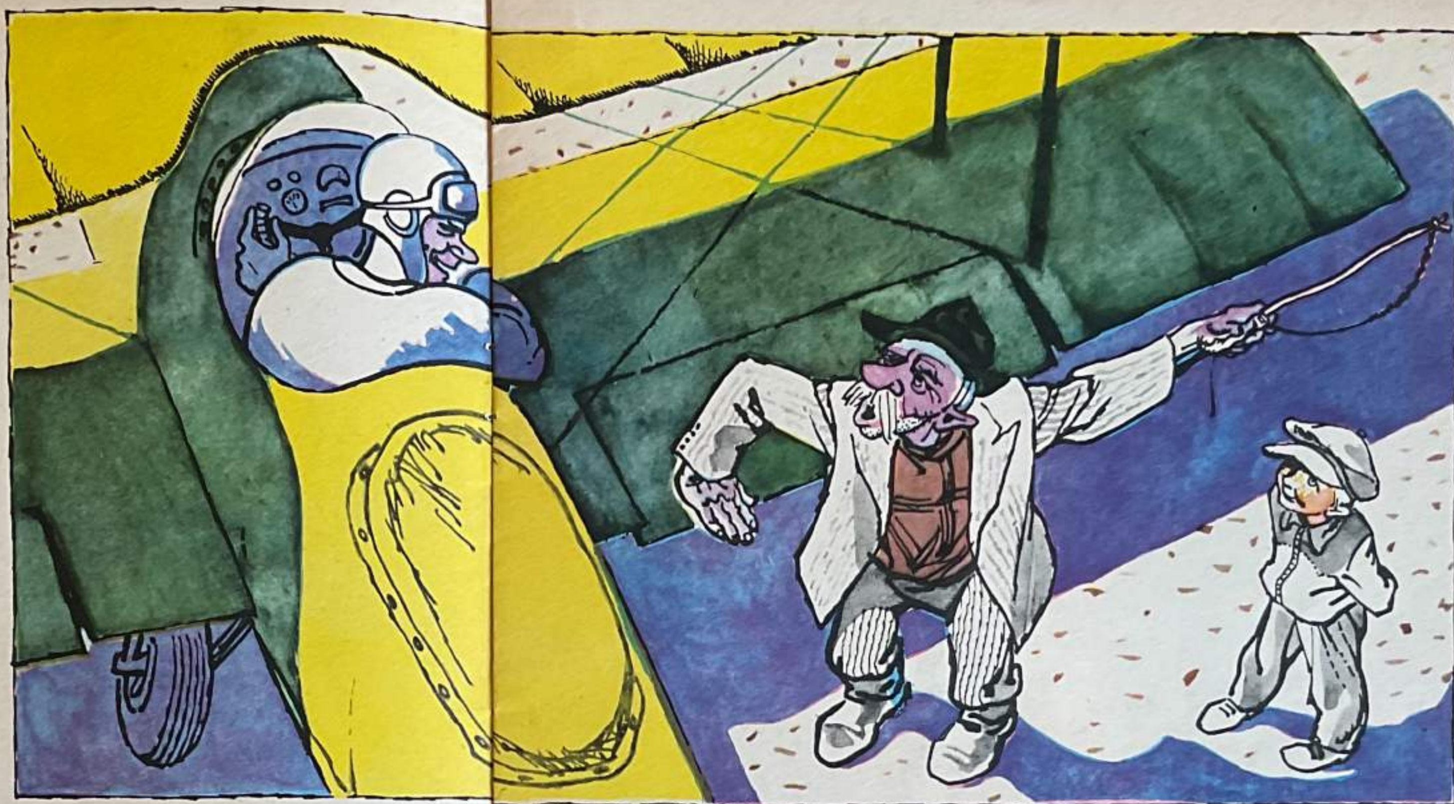
І мені киває вдячно
Сонця біла голова:
— Ця дівчина — не ледащо,
Гарна буде ланкова!

ЛЕТЮЧИЙ ФЕДЬ

Олександр ПАРХОМЕНКО

Малюнок А. ЖУКОВСЬКОГО

Баба Настя, наша сусідка, несла од криниці воду на коромислі, а я згрібав та палив сухе листя в садку.

— Доброго дня, Тимофію, — повернула до мене голову в чорній хустці з довгими торочками. — Боже, поможи!

З чемності я подякував бабі, хоч нічиєї допомоги не потребував: по-перше, для мене самого не стільки тієї роботи з листям, а, по-друге, ніякого бога, як відомо, нема... А оте «Доброго дня, Тимофію», мені сподобалося — з повагою до мене баба, наче до дорослого. Колись було: «Тимко лобуряка! Тимко шибеник!.. А ходи-но, я тебе наб'ю, щоб полуниць мені не товк!..» Тепер же нате вам: «Доброго дня!» І вже давно так баба до мене, від самої весни, коли ми з її дідом Федем в авіації служили.

Бабин Настин дід Федь років чотири тому, ще як я до школи не ходив, на пенсію вийшов. А перед тим був їздовим у колгоспі. Спочатку на волах, а потім на конях. А воли, знаєте, що таке?.. Ну, це однаково, що й корови, тільки чоловічого роду. Нема волів зараз по селах, а колись їх замість тракторів тримали. Потім відмовились — потужність не та. Півтори кінські сили. Я не бачив, як орють воломи, але дід казав, що куди там тій оранці до тракторної.

Ага, так я ж про авіацію... Дід Федь, хоч і пенсіонер, але ще бойовий — хоч куди дід! У зеленому брилі. Зять, котрий в районі інженером, купував собі, але хтось йому сказав, що не модний, то оддав тестю. Не сидиться пенсіонерові без діла. От і впросився навесні в помічники до дядька Дмитра, до пілота, що розсівав по наших полях усякі там суперфосфати. Призначили діда заправляти літака добривом. Аеродром дядько Дмитро вибрав одразу за нашою повіткою. Мене ніхто ніким не призначав до літака, я сам щодня туди бігав. Вийду зі школи, зроблю уроки і гайда до діда. Спочатку гнали, а потім звикли. Помагав я дідові добриво в літак сипати. А вже що каталися ми з дідом на літакові, то разів, мабуть, з десять. Весь клас мені тоді заздрив.

Дід Федь, бувало, лаяв мене, навіть пужалном замахувався. Він і до літака ходив з пужалном, як колись до волів. Та я не зважав на лайку — така вже була в діда вдача. Навіть на дядька Дмитра, на самого пілота, сварився пужалном. А на мене й поготів. Розсиплю жменю суперфосфату — кричить. Не там стану — теж нагримає.

Дядько Дмитро якось літак заводив, а я візьми та й підступи до нього. Як затупає дід, як замахає рукою:

— Ти куди ото кучму під млинок підставляєш!

— Не млинок, — поправляю, — а пропелер, або ще гвинт.

— Ач, розумаха!.. Ось одмлинкує тобі руду довбешку той пропелер, то з чим додому підеш, що матері скажеш?..

Тоді дід і примовку сам видумав: «Бійся коня ззаду, а літака спереду». Бо воно справді: кінь убрикнути може, а літак гвинтом уперіщить або наїде... А от слово «фюзеляж» важке було для діда Федя — не вмів його вимовити. «Пузоляж» — казав. Я знову поправляти, а він розсердився.

— Не вчи, — гримнув, — бо так учищу, що штани тобі тріснуть на фюзеляжі! — і важке слово вимовив на цей раз правильно.

Перед тим, як літакові злетіти, давав дід настанови пілотові:

— Аж ген ліс синіє, бачиш? — показував пужалном. — Отак прямісінько й лягай курсом на край лісу. А догейкаєш он-но-о до того дуба — одразу цабе завертай. Понад яром двічі протруси, бо там супіски, чортзна-яка земля. Добрива більше треба. Затямив?

— Затямив, — сміявся дядько Дмитро.

— Ну, то з богом, — благословив дід пілота на виліт.

— Єсть! — козиряв пілот і, збиваючи хмарище куряви, підіймав літак у повітря.

Ми дивилися, як рівно, ніби дрібна білосніжна крупа, сіється на масну ріллю гранульований суперфосфат. Дідові очі сіяли тоді якимось дивним світлом. В таку хвилину, коли я траплявся йому під руку, він гладив мене по голові:

— Отак-то, Тимку, — задумливо говорив при цьому, — отак-то, синку! Сторукі ми з тобою, стосилі... Колись, аби удобрити оці ниви, треба всім селом цілу зиму гній вергати, вильми махати. А зараз ми з тобою та ще он з Дмитром за все село одним духом упораємось. Техніка, брат. Летючий хлібороб нині...

Та ось дідові здається, що пілот відхилився від заданого курсу, що добриво лягає не так, як треба. Лютував дід.

— Куди ж ти ото погув? — махав кулаком на літак. — Нащо огріхи, гаспиде, робиш? Чи на те тобі сільськогосподарську авіацію вручено? Бракороб! На воли б тебе, а не на літак!

Баба Настя пишалася дідом, а заодно і мною, і дядьком Дмитром. І щодня, поки ми й не закінчили поля удобрювати та поки дядько Дмитро не перелетів у другий колгосп, приносила нам підвечіркувати.

Іде, було, з вузликом та горнятами, а хто-небудь навстріч:

— Куди це ви, бабо Насте?

— Та їсти ж несу льотчикам, — лукаво моргала баба оком. — Федь же мій в авіації служить.

Відтоді я не Тимко, не шибеник. Тимофій!.. А свого діда баба Настя Летючим прозвала. Дід не сердився. Бо хіба що погане в тому прізвиську?..

Олекса ЮЩЕНКО

СОНЯЧНИЙ СВІТ

Дні тепер такі золоточолі.
Скільки ж то краси на видноколі!
Запромінились стежки-путі...
Сонячно у нашому житті!

У росинці кожній
Промінь грає,
Райдуга
Сягає небокраю...

Рідною милуюся красою,
Буйним цвітом,
Свіжою росою,
Уклоняюсь нивам і садам.

Цю красу
Нікому не віддам!

РАЙДУГА

Ген місточок променистий
Перекинувся вгорі,
А кінець його барвистий
У долині, при Дніпрі...

Після блискавки і грому
Сяє він у вишині.
По місточку отакому
Походити б і мені!

То ж бо райдуга, що воду
З голубої річки п'є,
Потім саду і городу
Щедро воду подає...

Ще веселкою у селах
Звуть її за кольори, —
Скільки променів веселих
Посміхається згори!

МОНГОЛЬСЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА

Соціалістична країна в Центральній Азії

УЛАН-БАТОР

У гості до «Барвінка» приїхали піонери Монгольської Народної Республіки. Серед дітей є співаки і танцюристи, музиканти і переможці кінних змагань. Кінні змагання — найулюбленіший вид спорту монгольських піонерів. Такі змагання влаштовуються в країні в дні національних свят, разом з дорослими в них беруть участь діти від п'яти до 11 років.

— Сайн байна уу! — вітали нас монгольські піонери.

— Добрий день, — відповідали ми.

Піонер Тумур розповів нам про свою дитячу організацію, яка народилася ще в 1925 році. Монгольські піонери дуже люблять співати, грати на музичних інструментах. Вони добрі спортсмени — прекрасні вершники, стрільці з лука, борці, шахісти.

Монгольські піонери мають таку саму форму, як і радянські. На піонерському значку зображено вогнище і «знак соемба» (знак незалежності).

Малюнок Л. ГРИГОР'ЄВОЇ

Девіз монгольських піонерів: «За справу Монгольської Народно-Революційної партії будь напоготові!»

ТУМУР НАЙДАЛ ЛЕГДЕН ЦЕЦЕГ ГЕРЕНСЕНДЗЕМ

На малюнку ви бачите наших гостей: Тумур з національним прапором червоно-синього кольору і знаком незалежності, Найдал з піонерським значком. Легден і Цецег в національному одязі.

Легден — переможець кінних змагань. Геренсендзем — жовтенятко, зірочка у нього на шапочці. Він також вміє їздити верхи, але найбільше любить своє верблюжатко, яке сам виховав.

Зліва на малюнку герб Монгольської Народної Республіки, а навколо нього найбільш важливі географічні назви.

Столиця Монголії Улан-Батор.

БІЛЬШОВИК ІВАНОВ

Леонід СЕРПІЛІН

Малюнки Г. УМАНСЬКОГО

Ми гралися в дворі із Славком, коли бачимо, заходить на подвір'я дядьо Олекса і з ним двоє його синів: старший, мій ровесник, Вітя і меншенький — Юрко.

Ми й питаємо:

— Куди це ви зібралися?

— На Володимирську гірку, — кажуть, — подивитися на Дніпро.

— І ми підемо з вами.

— Ходім.

Поїхали ми тролейбусом до майдану Богдана Хмельницького, а звідти пішки дійшли до фунікулера. А фунікулер — це немовби такий трамвай, що їде згори вниз.

А треба вам знати, що я, хоч до школи ще не ходжу, літери знаю всі і дуже люблю читати різні вивіски. Отож, коли ми спускалися вниз, я побачив вивіску й прочитав уголос:

— «Фунікулер імені Іванова».

Вітя питає дядька Олексу:

— Тату, а хто такий був Іванов?

— От сядем де-небудь, я й розповім, — сказав дядько Олекса.

Піднялися ми фунікулером угору, походили по Володимирській гірці, подивилися на Дніпро, а потім сіли на лавочці. Дядьо Олекса й каже:

— Ви, напевно, чули про київський завод «Арсенал». Так от на цьому заводі колись робили гармати і всяку іншу зброю. Андрій Іванов там працював токарем.

— Токарем? — перепитав Славко. — Мій тато теж токар.

— Так це ж, мабуть, давно було? — запитав Вітя.

— Виходить, ще за царя? — поцікавився Славко.

— Ні, царя вже не було, — відказав дядьо Олекса. — Але поміщики і капіталісти були. Проте, давайте я краще розповім про все по порядку... Царя скинули весною, а це ділось восени. Робітники вирішили покінчити з капіталістами і поміщиками й почали готуватися до повстання. Утворили ревкоми, тобто революційні комітети, і чекали сигналу, щоб виступити всім разом, в усіх містах одночасно. А тут якраз приходить телеграма: у Петрограді робітники повстали, скинули поміщиків та капіталістів і утворили робітничо-селянський уряд на чолі з Володимиром Іллічем Леніним...

— Це була Жовтнева революція! — вигукнув Славко.

Дядьо Олекса погладив його по голові й посміхнувся:

— О, ти, я бачу, все знаєш! Але зажди... Київські робітники, як тільки одержали такі відомості, вирішили підтримати революцію і встановити в Києві робітничу владу.

Одразу ж почали готувати повстання.

Була вже глибока осінь, але дні стояли чудові, сонячні, тихі й теплі. Аж не вірилось, що це вже листопад. І от уявіть собі, в один з таких днів, тільки-но сіло сонце й заклубочилися вечірні сутінки, раптом злетів у небо літак. Описав над містом коло й скинув червону ракету. Це був сигнал до повстання. І зразу гримнули гармати, вдарили кулемети, знялася шалена рушнична тріскотнява.

Керував повстанням Андрій Іванов.

Два дні йшов у місті безперервний бій. Який бій, щоб ви тільки знали, любі мої хлоп'ята! Вороги за всяку ціну хотіли придушити повстання. Юнкери раз у раз кидалися в атаку. Особливо хотілося їм прорватися на «Арсенал», але нічого в них не вийшло. Побили їх багато, хоч, правда, й наших полягло чимало.

На третій день юнкери трохи вщухли. Побачили: робітників їм не зломити. Але й робітники потрапили в скрутне становище: в них не стало чим стріляти. А ви уявляєте собі, яке це лихо в бою, коли раптом не стане снарядів? Гармати стоять, а зарядити їх нічим.

— А в атаку? — не втерпів Славко і враз почервонів, мов помідор, а носом тільки шморг-шморг.

— І в атаку ходили, — спокійно відказав дядьо Олекса, — на багнети сходилися, але не сила. І от...

Мені аж дихати стало важко, так хо-

тілося швидше дізнатися, що було далі. «Та скажіть же, дядю Олексо!» — мало не вигукнув я, але промовчав і тільки смикав гудзика на пальтечку.

— Так от, — заговорив знову дядьо Олекса, — від «Арсеналу» до Дніпра вів потайний підземний хід. Довгий, мабуть, більше, як півкілометра. Темний, місцями завалений, бо давно ніхто там не пробирався. Андрій Іванов вирішив проповзти тим ходом. Пробрався. Але тільки виглянув на вулицю, а по набережній юнкерські патрулі ходять — туди й сюди, назад і вперед. Чекав він, чекав, нарешті вибрав зручний момент і вискочив. Іде, заклав руки в кишені, ніби гуляє. Пропустили його. Пройшов він по набережній і подався на Хрещатик, до міської думи.

А от, що таке міська дума, ви, напевно, не знаєте. Як би це вам пояснити? Ну, установа така, де збиралися «думати», тобто вирішувати різні міські справи. Там саме йшло засідання. Зібралися представники різних буржуазних партій. Тоді на Україні багато партій було — меншовики, есери — і всі проти революції. От вони й вирішували, як їм краще придушити повстання.

Заходить Андрій Іванов, — він більшовик був. А всі ці меншовики й есери більшовиків люто ненавиділи. Побачили Іванова і засичали: «Більшовик прийшов! Стріляйте в нього!» І за револьвери хапаються.

А він спокійно виходить на трибуну й каже: «Мене до вас прислали робітники. Вони вимагають, щоб у місті була революційна влада».

Що тут зчинилося — і передати неможливо! Андрія Іванова мало на шматки не розірвали. Він же один, а їх — повний зал. Тоді Іванов їм і каже: «Добре! Не хочете мене слухати, не треба. Але якщо через п'ятнадцять хвилин робітники не матимуть відповіді, вони відкриють ураганний вогонь з усіх гармат і зметуть вашу думу з лиця землі». А сам же знає, що в робітників жодного снаряда нема.

Тут меншовики й есери перелякалися. «Ні, — кажуть, — нащо ж відразу ураганний вогонь? Давайте краще вести переговори...»

І от почалися переговори. Поставили стіл. З одного боку білогвардійські генерали сидять, а з другого — Андрій Іванов. Спочатку він до них по-доброму: «Забирайтеся геть з міста і передайте владу робітникам». Але бачить він, що генерали крутять, тягнуть. І подзвонив на завод: «Допоможіть, хлопці. Де хочете, роздобудьте снаряди і дайте хоч зо два постріли».

Хлопці, звичайно, допомогли: знайшли старі гільзи, самі наробили снарядів і дали не два, а цілих п'ять пострілів. Та ще більше того: підібрали команду сміливців, ті пробралися через юнкерські пости і зняли стрілянину прямо під вікнами думи, де йшли переговори. Кажуть тоді генерали Іванову: «Заждіть нас тут, а ми підемо порадитись». Пішли радитись, а самі через чорний хід — на автомашини і геть з Києва.

Дядьо Олекса зітхнув:

— От і все. Поки що годі з вас...

Вітя запитав:

— І з того часу в Києві встановилася Радянська влада?

— Е, ні, — похитав головою дядьо Олекса. — Ще були петлюрівці, теж вороги революції. Арсенальці підняли проти них друге повстання. Потім була громадянська війна. Ще багато чого було. Але про це я вам розповім іншим разом.

— Дядю Олексо, — запитав Славко, — а який він був, Андрій Іванов?

— Який? — дядьо Олекса на мить замислився. — Звичайний, молодий, русявий, з веселими очима. Дуже худий...

— А де він зараз? — запитав я.

— Помер, — нараз спохмурнівши, відповів дядьо Олекса. — Помер через десять років після перемоги Жовтневої революції.

Юрко, Вітин брат, найменший серед нас, раптом схлипнув.

— Неправда! — крізь сльози сказав Юрко. — Ніхто не помер. Я знаю, що він не помер.

Дядьо Олекса уважно глянув на нього і пригорнув до себе:

— Твоя правда, синку! Такі люди, як Андрій Іванов, не вмирають.

«Може, й справді не помер?» — з полегкістю подумав я і глянув у далечінь.

А день був сонячний-сонячний, напевно, саме такий, як і тоді, коли арсенальці розпочинали повстання.

ЛІТО

Тетяна ВОЛГІНА

Малюнки Н. ДЕНИСОВОЇ

Знову пахне медоцвітом —
Лине Літо на поля:
Птах щебече: «Літо, літо»,
Квітка шепче: «Літо, літо!»,
Річка плеще: «Літо, літо!» —
Дзвоном повниться земля.
Славить сонце кожна пташка,
І метелик, і мурашка,
Коник-дзвоник
І жучок,
І трудяга-павучок.

Заплело червону стрічку,
Все в зеленому вбранні
Плине Літо через річку
На зеленому човні.

Вийшло з човна, посміхається,
Над кущами нахиляється:
Чи родитиме ожина?
Як суниці? Як малина?
Чи рясні́тимуть горішки?
Чи вже сходять сироїжки?

Літо в полі туп та туп,
Стане перед гонами,
Зерно спробує на зуб
Ще й потре долонями.
Може, хмару поливну
Кинути на ярину,

Тільки хай так гаряче
Сонце поля не пече!
Треба сонце попрохати
Нашу працю шанувати.

Ген за річкою
Над гаєм
Кудлить хмарку суховій.
Літо хмарку зупиняє
І з докором каже їй:
— Що ти бродиш серед неба
Так — без користі й потреби?
Краще гримни і полий
Степ широкий —
Грунт сухий!
Якщо сонця не вблагати,
Уночі дощем утюж,
Щоб дороги і левади
Засиніли
Від калюж!

Завертає Літо в сад —
У медовий аромат,
В'ються бджоли, з ними лине
Цвірінчання горобине.

Прикриває яблука
Листя крилами,
Мов пливуть кораблики
Під вітрилами.
Добре крутобоким
Колихатися,
Золотистим соком
Наливатися!

Тільки груші — диво-чудо! —
Цим теплом не дорожать,
Їх не видно і не чути,
Виростати не спішать:

Холодок
Собі напнули,
Полягали
Та й заснули.

Літо аж гнівиться:
— Що це за дурниця!
Треба соки брати,
Не байдикувати!

Серед щедрого проміння
Сушать соняхи насіння.
Перець як почервонів,
Бо його кавун смугастий
Міцно вусами обплів,
Ти мені, мовляв, не застуй!

Під горою —
Ряд у ряд —
Визріває виноград:
І шашла,
І мускат.

Каже Літо шанобливо:
— Видався врожай на диво.
Потрудився колектив!
Тільки без моєї згоди
Від стихії, від негоди
Він би нив не захистив,
Хліб
Отак би не вродив!

* * *

Здійнявши густу пилюгу,
Машина летить по шляху.
Лука чорнобривий,
Колгоспний шофер,
Доярок везе
До лугів, до озер.

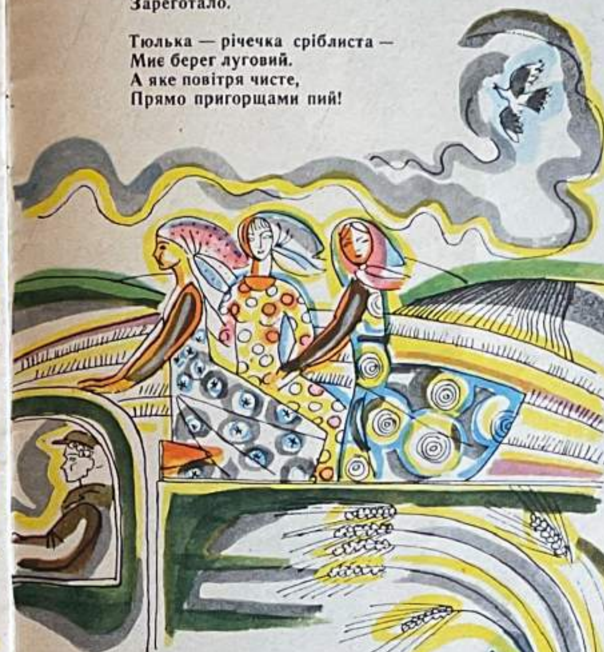
А Літо
Блакитну хустинку в руці
На шлях принесло
І махає Луці.

Блакитними стали поля й небеса.
Шофер зупинився: це що за краса?

— Будь ласка, — він каже, —
Сідайте, якраз
Я місце беріг
У кабіні для вас!

Але розмовляти
З ним Літо не стало,
З дівчатами
В кузові
Зареготало.

Тюлька — річечка сріблиста —
Миє берег луговий.
А яке повітря чисте,
Прямо пригорщами пий!

Тут і клевер, тут і вика —
Добра паша для корів,
Тож ромашку чи гвоздику
Хто з них їсти б захотів?
Знають, де яка пожива —
Чи корисна, чи шкідлива.

Сонце ніжно в очереті
Гладить Зірку полову
І для чорної Джульєти
Опромінює траву.
Хвіст метляється мітлою:
Комашня стоїть стіною.

В оборі, мов кличе на поміч людей,
Реве і тупцює бугай Берендей,
Він рветься у далеч простору,
Рве прив'язь, руйнує обору.

Літо дивиться на нього:
Через що така тривога?
Не від спеки й нагая.
Гедзі жалять бугая.

Літо б'є також тривогу —
Кличе вітра на підмогу:
— А дихни, дихни щодуху,
Збий на землю кожну муху,
Тисни гедзів, комарів,
Щоб не мучили корів!

Вітер зразу відгукнувся,
Як дихнув, як стрепенувся,
Мух у невід зачепив,
Комарів докупи збив,
Потопив серед боліт
І замів за ними слід.

Вечоріє. День кінчається.
З нами сонечко прощається
В синій тиші луговин
І відходить на спочин.

Тільки Літо
В хащі бродить,
Супокою не знаходить:
Нишпорить серед пеньків.
Нашукало світляків,
Посадило на суки:
— Не дрімайте, світляки,
Спалахніте, як зірки!

На галяві серед квіту
Розплітало косу Літо
Та й заснуло на росі.
І, зрадівши тихій ночі,
Цвіркунами гай цвіркоче:
— Спіте всі!
— Спіте всі!

Переклав з російської
В. ШВЕЦЬ

ЮРДАН І ДИВАН

Асен БОСЄВ

Малюнки А. ЖУКОВСЬКОГО

Про Юрдана
Вірш веселий.
Жив Юрдан
В одній оселі.
Неуважливим хлоп'ям
Виростав на подив нам.

Він шукав, бувало, капці, —
Брат кричав: «У піч не лізь!..»
Цілий день тинявся в шапці
І питав про неї скрізь.

Перед сном
Жбурне одежу, —
Ранком
Дметься, мов їжак.
— Майка де?
Я ще полежу!
Де панчохи?
Де піджак?
Поможіть мені,
Будь ласка!
Ні сорочки,
Ані паска!

Але якось
Вже у ліжку
Записну розкрив він книжку.

— Занотую доладу,
Що, куди, коли кладу!
Написав Юрдан:
«Буфет...
У буфеті сім котлет.
Хліба білого шматок.
Блюдце,
Чай
І молоток.
На сап'яновій канапці
Рушничок, блокнот і капці.
Там, де книги
На полиці,
Квас і в кухлику суниці».

Ліг Юрдан
Та як гукне:
— Я ж забув про головне!
Ручку взяв

І дописав:
«Край вікна стоїть диван,
На дивані спить Юрдан».
На зорі Юрдан встає.
Подививсь — блокнотик є!
Все на місці
В повнім змісті.
Сяють вікна променисті.
Раптом знітився Юрдан:
— Знов омана! Знов туман!

Замугикав: «Дана, дана,
Є диван —
Нема Юрдана».
В списку є,
А з ліжка зник.
Невидимка! Чарівник!

Обшукав Юрдан весь дім,
Аж захекався на тім.

Мчить надвір. Нема ніде!
Та навстріч сусіда йде.
— Драстуй, друже.
Ти куди?
— Дочекався я
Біди!
На ногах товчуся
Зрана
Не знайду свого Юрдана.
А сусід йому:
— Дивак!
На тобі ж його піджак!
Ви з ним схожі, як брати.
А Юрдан, бува, не ти?

Став Юрдан
Серед дороги,
Зойкнув: — Матінко моя!
Ніс помацав,
Руки, ноги
І промимрив:
— Справді, я!

Переклав з болгарської
Б. ЧАЛИЙ.

Два грибочки

Наталя ЗАБІЛА

Малюнки А. ВАСИЛЕНКА

Казка

Ось два грибки з-під колючок
З'явилися в ліску.
Один із них — це Маслючок
В блискучім капшучку,

А другий — хоч маленький ще —
Та справжній Білий гриб.
Ласкаве сонечко пече,
Минає кілька діб.

Грибки міцнішають щодня,
Тугі, як колобок.
Вже кожен з них не маленя,
А підліток-грибок.

От раз почули два грибки:
В траві під ялівцем
Якісь заброди-слимаки
Змовляються тихцем:

— Отам, де сосни та дуби, —
Для нас пожива є.
Там оселилися гриби,
І щогодини, щодоби
Все більше їх стає...

Ходім негайно, позвемо
Всіх родичів своїх,
На рід грибний нападемо
І переможем їх!

Сказали так і подались
Без зайвих балачок...
Затрясся, мов з осики лист,
Злякався Маслючок:

— Біда! Ховаймось швидше, ох!
Зариймось в колючки!..
— Хіба ж лише для нас для двох
Страшні ці хижаки?!

Нам поспішати зараз слід
У ліс, в найглибший глиб,
І попередить весь наш рід! —
Промовив Білий гриб.

— Не можу! Й ти не зможеш теж —
Маслюк заскиглив. — Ох!
Ти ж на одній нозі впадеш!
Ховайся краще в мох!

І Маслючок під капшучком
Скандзюбився, приліг,
Накрився глицею, листком
І злякано застиг.

Та Білий гриб промовив: — Ні!
Я всеодно піду!
Піду до нашої рідні
І відведу біду!

Зирнув навколо молодець
І прутика знайшов,
Зробив із нього костурець,
Підперся і пішов!

Прямцем, між сосон і дубків
Уперто — диб та диб!..
І от придибав до грибків
Сміливий Білий гриб.

Зняли грибочки плач та крик,
Страшну почувши вість.
— Спокійно! — мовив Боровик. —
Ніхто ще нас не їсть!

До вітерця звернувся він:
— Лети, скажи пташкам —
Нехай збирають свій загін
І допоможуть нам!

Тимчасом військо слимаків
Вже здалека повзе,
Повзе між квітів і пеньків
І все псує й гризе...

Загін птахів не ждав, не спав —
Полинув навмання,
На ворогів, як хмара, впав
І знищив їх до пня!

Гриби зраділи. Кожен звав
Героєм, молодцем
Того, хто рід свій врятував,
Підпершись костурцем.

А Маслючок-страхополох
Почув веселий крик
І заховавсь ще глибше в мох,
Бо сором дуже пік.

Як Барвінок, Ромашка та коник Дзвоник на невідомій планеті родичів гарбузових шукали

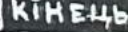

Малюнки С. ГЕРАСИМЧУКА

Індекс 74022 Обкладинка **В. Легкобита.** *Макет* **Л. Гармизи**

РЕДКОЛЕГІЯ: Т. І. Волгіна, К. К. Гриб, В. М. Григор'єв, Н. Л. Забіла, О. Д. Іваненко, О. І. Пархоменко, М. А. Пригара, М. Ф. Сингаївський, Б. Й. Чалий (головний редактор), **Ю. П. Чеповецький.**
Відповідальний секретар **І. В. Лимонова.** Художній редактор **М. І. Компанець.** Технічний редактор **Г. О. Машуренко.**

Підписано до друку 1. VII 1967 р Зам. 02921. 3 фізичн. аркуші 62×94 1/8. Обліково-видавн. 3 1/3 арк. Тираж 370 000. Рік видання сороковий. Виходить раз на місяць. Рукописи не повертаються. «Барвинок» на украинском языке.

Видавництво ЦК ЛКСМУ «Молодь». Адреса редакції: Київ, Пушкінська, 28. Тел. Б 5-01-75, Б 4-13-97. Ціна 10 коп.

Видавництво і комбінат друку «Радянська Україна». Київ, Брест-Литовський проспект, 94.